

Kapitulera inte inför engelskan

Nordiska ministerrådet har antagit en handlingsplan, där Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. En uttalad målsättning i handlingsplanen är att öka barn och ungas kunskaper om grannländernas språk och kultur. I ljuset av aktuell forskning utvecklas den nordiska grannspråkförståelsen i fel riktning.

I december 2020 utkom Nordiska ministerrådets rapport *Har Norden et språkfelleskap?*. Rapporten baserar sig på en enkätundersökning som besvarades av över 2000 unga i åldern 16-25 år i hela Norden år 2020. Ur ungas svar framgår det att många har svårigheter att förstå olika skandinaviska språk. Bara 23 procent av de svenska ungdomarna uppgav att det är lätt att förstå danska och 40 procent av de danska ungdomarna ansåg att det är lätt att förstå svenska. Sammanlagt 62 procent av ungdomarna från Finland ansåg att det är lätt att förstå svenska, medan bara en

liten minoritet av dem förstod norska eller danska. Den norska ungdomen utmärker sig med sin goda förståelse i svenska (90 procent förstod) och danska (47 procent förstod).

I enkäten fick också unga ange vilket språk de använder när de träffar en annan person som pratar ett annat nordiskt språk. De fick välja mellan alternativet skandinaviskt språk, engelska eller båda. Resultaten antyder att det verkar finnas ett samband mellan språkförståelse och vilket språk man väljer i samröre med andra nordbor. Norska ungdomar klarar sig med ett skandinaviskt språk (86 pro-

cent), medan den finländska ungdomen hellre tyr sig till engelska (72 procent). Drygt hälften av den danska och svenska ungdomen använder engelska i kommunikationen med andra nordbor. Under hälften av unga islänningar förstår de skandinaviska språken och bara en tredjedel av dem använder dem i samröre med nordbor.

Undersökningen styrker det som framkommit i tidigare forskning: unga har en praktisk inställning till språk. Då det är viktigt att göra sig förstådd, t.ex. i arbetssammanhang, använder man hellre engelska och när man vill knyta sociala kontakter kan man använda skandinaviska. I rapporten kastar skribenterna fram tanken om huruvida parallellspråkighet mellan skandinaviska och engelska kunde vara en strategi för att bibehålla den nordiska språkgemenskapen på sikt.

Min erfarenhet är att engelskan kan behövas för att bryta isen och etablera en likvärdig kontakt i nordiska sammanhang. Hanaholmens Svenska nätverk slutförde första säsongen av det samnordiska musikprojektet *Nordiska Band* läsåret 2019-2020. Musikintresserade gymnasie studerande från Finland, Sverige och Norge bildade samnordiska musikgrupper och arbetade under ledning av deras musik- och svensklärare. Eleverna redovisade stort intresse för grannländerna och de finländska eleverna en klart ökad ambition att använda svenska i stället för engelska i kommunikationen med nordbor. Eleverna sjöng på varandras språk och särskilt nordbornas aktiva försök att sjunga på finska uppskattades av eleverna från Finland.

Jag anser att vi i Norden inte ska kapitulera inför engelskans dominans, utan vi ska främja nordiskt kulturutbyte, mobilitet och grannspråkförståelse. Denna önskan återspeglas också i ungas svar i enkätundersökningen. Nämligen två av tre unga ansåg att det är viktigt för samhörigheten i Norden att befolkningen kan svenska, norska eller danska. Låt oss inte glömma att det är de gemensamma språkliga banden som möjliggör att unga smidigt kan hitta arbete eller en studieplats i ett annat nordiskt land. I det sammanhanget är kunskaper i engelska en klen tröst. ■